

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 11:00 uur 31 maart – 11:00 uur 1 april

(OCW) | Met input van VWS, BZ, FIN, BZK, IenW, J&V, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie.

10.2e

NB: ringen staan onderaan

Samenvatting

- Hoewel de (economische) gevolgen soms dramatisch zullen zijn, wordt vanuit verschillende sectoren met begrip gereageerd op de gisteren aangekondigde verlenging van de huidige maatregelen.
- Zeker nu de maatregelen verlengd worden uiten ondernemers en zzp 'ers.
- Verschillende telefonische hulpdiensten melden een grote toename aan hulpvragen en raken in sommige gevallen overbelast.
- Terwijl er in het land hard gewerkt wordt aan opvang voor daklozen, luiden de sekswerkers de noodklok: zij moeten wel doorwerken omdat ze geen steun ontvangen.
- Gestrande burgers uiten hun frustratie over hun situatie en de consulaire ondersteuning.
- GroenLinks, PvdA en SP voorzien een 'onomkeerbaar drama' in de creatieve en culturele sector en pleiten voor een noodfonds.

Karakterisering berichtgeving

- In de media uiteraard prominent aandacht voor de verlenging van de 'coronamaatregelen' tot 28 april. De nadruk ligt op de gevolgen breed voor de samenleving. "Het openbare leven blijft nog platliggen" (voorpagina NRC.Next); "Nederland gaat voorlopig nog niet van het slot af" (Voorpagina Trouw). "Op de persconferentie ging het niet over de economie. Volksgezondheid staat op één", aldus NRC.Next.
- Media als Nieuwsuur en de Volkskrant lopen mee op de IC's van Nederlandse ziekenhuizen en doen in detail verslag van de werkwijzen en emotionele momenten.
- Vrijwel alle ochtendkranten berichten over het gesprek van minister Hoekstra met RTL Z dinsdag, waarin hij aangeeft dat hij te hard stelling heeft genomen in de discussie over een Europese aanpak van de coronacrisis.
- In de landelijke media veel aandacht voor de verschillende steunmaatregelen en de consequentie van verlenging van de lockdown voor ondernemers in diverse sectoren.
- Verschillende media (de Volkskrant, Trouw) spreken met patiënten die reguliere zorg nodig hebben, maar door de coronacrisis minder of minder snel behandeld worden. Meestal gaat het dan om kankerpatiënten.
- Regionale media besteden veel aandacht aan de opvang van daklozen en de oproep van voedselbanken voor meer donaties.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Identiteiten

- Bij een bewoner van het asielzoekerscentrum in Maastricht is het coronavirus aangetroffen. De asielzoeker ligt in het ziekenhuis op de intensive care.
- In België is een meisje van twaalf jaar overleden aan COVID-19.

Schade

- FNV schat dat vorige week 75.000 tot 100.000 mensen hun baan zijn kwijtgeraakt. Dat is volgens de bond drie tot vijf keer zo veel als normaal.
- De vrees voor faillissementen neemt toe. KHN dringt aan op aanvullende steunmaatregelen.
- Koninklijke Horeca Nederland vreest een schadepost van 5,1 miljard euro als de horeca twee tot drie maanden moet sluiten.

- Warenhuisketen Hema zag de omzet in Nederlandse filialen met ongeveer een derde krimpen, en vreest voor zijn voortbestaan.
- De evenementenbranche verliest dit jaar zo'n 3,5 miljard euro aan omzet, bijna de helft van de verwachte omzet.

Informatiebehoefte

- De persconferentie van premier Rutte en minister De Jonge is gisteravond door 7,5 miljoen mensen bekeken op tv.
- Via de social kanalen van minister De Jonge zijn o.a. vragen binnen gekomen over het testbeleid.
- Terugkerende vragen die het RIVM ontvangt zijn o.a.: Waarom zit er een vertraging in de sterftcijfers? Hoeveel tests zijn er in totaal uitgevoerd? Is reuk en smaak verliezen een van de symptomen van corona? Kan het virus zich via producten (winkelwagentjes, deurklinken) verspreiden?
- Binnen het onderwijs, de gemeenten en hulporganisaties nemen de zorgen over kwetsbare gezinnen toe.
- De verlenging roept bij scholen vragen op over wat de gevolgen zijn voor de toetsen en de overgang voor leerlingen. Scholen verwachten hierover duidelijkheid van OCW.
- Jeugdrechtsadvocaat Mieke Krol zegt dat doordat de hulpverlening in de jeugdzorg deels stil is komen te vallen, er een toename is van het aantal spoedaanvragen voor uithuisplaatsing.
- Medewerkers van de Kindertelefoon voerden in de afgelopen weken 40 procent meer gesprekken over huiselijk geweld, seksueel misbruik en ruzie.
- Er is onbegrip bij beveiligers op Schiphol over het doorgaan van vluchten vanuit New York.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Algemeen publiek

Uit een peiling van Kantar Public blijkt dat er massale gedragsverandering heeft plaatsgevonden: Nederlanders houden zich goed aan de maatregelen. Enkele opvallende resultaten:

- De meeste mensen vinden dat ze zich zelf veel beter aan de regels houden dan dat medeburgers dit doen.
- 2/3 maakt zich zorgen over de eigen gezondheid. Zorgen over familie etc zijn nog groter.
- Vooral lager opgeleiden maken zich zorgen over de eigen gezondheid.

Zorg

- Uit een enquête van MIND, de koepel van cliënten en familieorganisaties in de geestelijke gezondheidszorg, blijkt dat bij 60 procent van de patiënten met psychische klachten de behandelingen geheel of gedeeltelijk zijn gestaakt.
- Door het coronavirus is er in veel ziekenhuizen voor andere patiënten even geen plaats meer. Patiënten worden naar huis gestuurd, operaties die niet meteen noodzakelijk zijn, afgezegd.
- Uit informatie van meerdere ziekenhuizen in Nederland blijkt dat de afgelopen weken het aantal patiënten dat met acute hartklachten en acute beroerteklachten bij de eerste harthulp of eerste hulp komt met 50% is gedaald.
- Negen grote Europese universitaire ziekenhuizen waaronder het Erasmus MC in Rotterdam uiten in een brief aan hun regering een noodkreet over het gebrek aan slaapmiddelen, die onmisbaar zijn voor coronapatiënten die beademd worden.

Onderwijs

- Steeds meer scholen geven aan dat ze ook kinderen uit kwetsbare gezinssituaties toe laten.
- De verlenging van de schoolsluiting geeft scholen duidelijkheid om na te denken over hun lesprogramma zegt Het Lerarencollectief. Scholen kozen de eerste weken voor het herhalen van de lesstof, maar om dat nog zes weken te doen is niet vol te houden.

Bedrijfsleven

- Er is nog steeds een run op het corona-hulpfonds: honderden zzp'ers en zelfstandige ondernemers hebben zich in een paar dagen tijd gemeld bij hun gemeente.
- Een ruime meerderheid van de MKB-bedrijven maakt nog geen gebruik van het uitstel van de aflossing van hun leningen bij banken. Een op de tien werkgevers neemt afscheid van flexwerkers volgens werkgeversvereniging Awvn.

Kwetsbare groepen

- Verschillende gemeenten doen een beroep op huisvesters om mensen die vanwege corona zonder werk zitten niet uit hun woning te zetten en verantwoord om te gaan met mensen die ziekteverschijnselen vertonen.
- Het Leger des Heils en regionale zorgorganisaties richten opvanglocaties in dak en thuislozen.
- Gerechtsdeurwaarders lanceren vandaag een campagne gericht op mensen en bedrijven die door de coronacrisis financieel in de problemen komen. De boodschap van de campagne van de deurwaarders is vanaf vandaag te horen in radiospotjes en via de website bellenisoplossen.nl.

Justitie en Veiligheid

- Sekswerkers in het hele land werken door, maar nu vanuit huis. Dat melden hulpverleners aan Nieuwsuur. Dat blijkt ook uit advertenties die worden aangeboden op erotische websites.

Defensie

- Tien verpleegkundigen van Defensie zijn sinds maandag aan de slag op de IC-afdeling van het ETZ in Tilburg. Het ziekenhuis is er desondanks niet gerust op of de afdeling nu voldoende bemand is om de aanwas van nieuwe patiënten op te vangen.

Reizen

- Tot nu toe hebben 23.000 Nederlandse reizigers zich gemeld bij het meldpunt BBB. Met acht vluchten zijn inmiddels 979 Nederlanders en 225 andere EU-burgers naar Nederland gehaald.

Betekenisgeving

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- Prominente Nederlandse economen vinden dat het kabinet juist nu andere Europese landen moet helpen. Ze halen hard uit naar het kabinet vanwege de starre opstelling over financiële hulp aan Italië en andere Zuid-Europese landen. 'Hun obstructie is contraproductief.'
- Gestrande Nederlanders in Peru klagen in verschillende kranten en op sociale media over slechte bereikbaarheid en tegenstrijdige informatievoorziening vanuit BZ en de ambassades. In reactie op de klachten laat BZ weten de wanhoop te begrijpen maar dat de operatie logistiek erg complex en tijdrovend is.
- Verschillende Nederlanders op social media zijn bang dat landgenoten na terugkomst het coronavirus zullen verspreiden omdat ze niet in quarantaine gaan.

Reactie Nederland publiek

- Uit een peiling van Kantar Public van dit weekend komen o.a. de volgende zaken naar voren:
  - Er is veel steun voor het optreden van de overheden, communicatie wordt goed beoordeeld.
  - Mensen staan achter de maatregelen van de overheid en er is ook steun voor nog strengere maatregelen.

Onderwijs

- De verlenging van de schoolsluiting geeft scholen duidelijkheid om na te denken over hun lesprogramma zegt Het Lerarencollectief. Scholen kozen de eerste weken voor het herhalen van de lesstof, maar om dat nog zes weken te doen is niet vol te houden.
- Vanuit het onderwijs is er begrip voor de beslissing om de scholen dicht te houden tot na de meivakantie. Het besluit wordt als onvermijdelijk gezien. De scholenkoepels vinden dat er vanuit scholen, gemeenten en de jeugdzorg meer voor kwetsbare leerlingen moet worden gedaan.

Kinderopvang

- Brancheorganisatie Kinderopvang zegt dat de kinderopvang in de problemen dreigt te komen als de scholen tot en met de meivakantie dicht blijven en de kinderopvang na 28 april weer open zou kunnen gaan. De maatregelen geven onvoldoende duidelijkheid over de situatie in de meivakantie. "Als de kinderopvang na 28 april opengaat terwijl de scholen in de meivakantie gesloten zijn, wordt de kinderopvang overvraagd."

Arbeidsmarkt

- Het verschil tussen de ondersteuning van zzp'ers (bijstandsniveau) en de NOW-regeling (90% van de loonkosten) wordt als (te) groot ervaren. De bovengrens van €9358 per maand ligt gevoelig. Op sociale media wordt geopperd dat meer bedrijven geholpen kunnen worden, als die bovengrens lager zou zijn.
- Vakbond CNV zegt dat met het pakket grote werkloosheid wordt voorkomen. Voorzitter Piet Fortuin zegt trots te zijn dat de overheid "op de bres springt voor werkenden". Volgens de vakcentrale voor professionals, VCP, betekent de regeling dat werknemers moeten kunnen rekenen op volledige doorbetaling.
- Zzp'ers die hiervoor een modaal salaris hadden en hier ook hun huishoudboekje op hadden ingericht, worden geacht om het te doen met het sociaal minimum. Dat is een niet te overbruggen gat. De noodkreet is: 'breid de noodhulp voor deze groep uit'.
- Personeel van bouwmarkten geeft op sociale media aan zich niet veilig te voelen op het werk.

Financiën

- Beleggersvereniging VEB vindt dat Nederlandse beursgenoteerde bedrijven dit jaar geen bonussen moeten uitkeren aan hun bestuurders. "Variabele beloningen zijn in deze coronacrisis niet op hun plek."

Cultuur

- GroenLinks, PvdA en SP pleiten in een manifest voor een noodfonds voor de creatieve en culturele sector. Een grote groep artiesten onderschrijft dit pleidooi.
- Uit twitterberichten blijkt dat de cultuursector deze verlenging voor theaters en musea wel had verwacht maar dat het wel een 'drama' is.

Economie en bedrijfsleven

- Ondernemersorganisaties tonen begrip voor de verlenging van de coronamaatregelen. De maatregelen raken ondernemers hard, maar zijn noodzakelijk. Wel hopen de belangenbehartigers dat sectoren op een zeker moment gefaseerd voorzichtig hun deuren kunnen openen. Organisaties tonen opnieuw waardering voor het steunpakket, maar dit zal niet alle bedrijven helpen.
- Ondernemersorganisaties zijn blij met de bekendmaking van de noodmaatregelen voor de loonkosten en het feit dat het loket snel opengaat.
- De verlenging van de coronamaatregelen is een zware dobber voor de horeca, zegt Willemse van KHN. Ook de recreatiesector vreest voor de komende weken, zegt Geert Dijks, van branchevereniging Hiswa-Recron. "Dit gaat 5000 banen kosten. Al sinds half maart zijn wij met het ministerie in gesprek over compensatie, maar we hebben nog geen reactie gekregen."
- MKB-Nederland vindt de verruimde garantieregeling voor leningen aan mkb-bedrijven een uitstekende regeling maar gaat het mis in de uitvoering. De provisie is te hoog en banken moeten zich coulanter opstellen.

Justitie

- Juristen zijn kritisch op het gebruik van drones voor de handhaving van maatregelen en vragen zich af of er geen andere mogelijkheden zijn om het zelfde doel te bereiken.
- Advocaten doen een beroep op de rechtspraak om meer zaken door te laten gaan. Binnen vier tot zes weken zullen de eerste advocatenkantoren omvallen als gevolg de grote daling van de omzet, aldus de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten.

Defensie

- Ernst Kuipers, voorzitter van het Landelijk Netwerk Acute Zorg, zegt in het NRC dat de landelijke coördinatie van IC-bedden waar het LCPS voor zorgt nodig is om "chaos te bestrijden".

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> • Nederlanders die overleden zijn aan COVID-19 • Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen • Bedrijven die getroffen worden door de gevolgen van het virus of door de maatregelen. • Nederlanders die door coronamaatregelen niet vanuit het buitenland naar Nederland kunnen reizen. • Nederlandse en internationale bedrijfsleven	<ul style="list-style-type: none"> • Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel • Organisaties met getroffen medewerkers/studenten • Familie van Nederlanders die vanwege het coronavirus gestrand zijn in het buitenland • Reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen	<ul style="list-style-type: none"> • Actieve burgers die zich (o.a. op sociale media) zorgen maken over het virus • Algemeen publiek • Politici